

Захист дітей від насильства в сім'ї

Насильством в сім'ї, відповідно до статті 1 Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», визнаються будь-які умисні дії фізичного, сексуального, психологічного чи економічного спрямування одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї, якщо ці дії порушують конституційні права і свободи члена сім'ї як людини та громадянина і наносять йому моральну шкоду, шкоду його фізичному чи психічному здоров'ю. Таким чином, можна виділити наступні обов'язкові ознаки насильства в сім'ї:

- 1) особами, що страждають від сімейного насильства, можуть бути тільки члени сім'ї (тобто цей Закон не поширюється на сусідів, співмешканців, у тому числі розлучених осіб, що продовжують спільно проживати, осіб, що зустрічаються, але не перебувають у шлюбі тощо);
- 2) діяння насильника повинне бути протиправним (тобто суперечити нормам чинного законодавства);
- 3) діяння призвело або могло призвести до порушення прав члена сім'ї як людини та громадянина;
- 4) вина насильника повинна виявлятися у формі умислу, а не необережності.

В Розділі I Закону «Загальні положення» містяться визначення термінів, що вживаються в Законі: насильство в сім'ї та його форми; жертва насильства в сім'ї, попередження насильства в сім'ї, реальна загроза вчинення насильства в сім'ї, захисний припис, віктимна поведінка щодо насильства в сім'ї, під якою розуміється поведінка потенційної жертви насильства в сім'ї, що провокує насильство в сім'ї, тощо.

За спрямованістю дій Закон виділяє чотири види насильства: фізичне, сексуальне, психологічне та економічне, — розкриваючи зміст кожного із зазначених видів насильства:

фізичне насильство в сім'ї — умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі і гідності;

сексуальне насильство в сім'ї — протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру по відношенню до неповнолітнього члена сім'ї;

психологічне насильство в сім'ї — насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими на-вмисно спричиняється емоційна

невпевненість, нездатність захистити себе та може завдатися або завдається шкода психічному здоров'ю;

економічне насильство в сім'ї - умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я.

Законом передбачено, що здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї в межах наданих їм повноважень покладається на:

- 1) спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань попередження насильства в сім'ї, яким визначено Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту, а також відповідні управління місцевих державних адміністрацій;
- 2) службу дільничних інспекторів міліції та кримінальну міліцію у справах неповнолітніх органів внутрішніх справ;
- 3) органи опіки і піклування;
- 4) спеціалізовані установи для жертв насильства в сім'ї, тобто кризові центри для жертв насильства в сім'ї та членів сім'ї, стосовно яких існує реальна загроза вчинення насильства в сім'ї, а також центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї.

Підставами для вживання заходів з попередження насильства в сім'ї виступають:

- заява про допомогу жертви насильства в сім'ї або члена сім'ї, стосовно якого існує реальна загроза вчинення насильства в сім'ї;
- висловлене жертвою насильства в сім'ї або членом сім'ї, стосовно якого існує реальна загроза вчинення насильства в сім'ї, бажання на вжиття заходів з попередження насильства в сім'ї у разі, якщо повідомлення або заява надійшли не від нього особисто;
- отримання повідомлення про застосування насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення стосовно неповнолітнього чи недієздатного члена сім'ї.

Заява та повідомлення про застосування насильства в сім'ї або реальної загрози його вчинення приймаються управліннями у справах сім'ї та молоді місцевих державних адміністрацій, відповідними відділами виконавчих комітетів місцевих рад, а також службою дільничних інспекторів міліції або кримінальною міліцією по справах неповнолітніх органів внутрішніх справ за місцем проживання постраждалого, які в межах своїх повноважень приймають передбачені Законом запобіжні заходи щодо насильства в сім'ї.